

Janusz Ostrowski^{1,2}, Bolesław Rutkowski^{2,3}¹III Oddział Chorób Wewnętrznych i Nefrologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławku²Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego³Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego Część IV. Prof. dr hab. med. August Heidland

Honorary Members of the Polish Society of Nephrology Part IV. Professor August Heidland

ABSTRACT

In 2013, which marks the 30th anniversary of the Polish Society of Nephrology, a series of publications in “Forum Nefrologiczne” were launched to portrait the Honorary Members of the Society as the individuals who have greatly contributed to the development of the Polish nephrology throughout its existence. Three noble figures of Polish origin have been depicted to date: Prof. Tadeusz Orłowski, Prof. Jan Nielubowicz and Prof. Zygmunt Hanicki. In this issue of the “Forum”, we set out to present the first

foreign Honorary Member, the German Head of the Clinic of Nephrology at the University of Würzburg, Professor August Heidland. Such great is Professor Heidland’s credit for the development of the Polish nephrology, and so is his importance to many of us personally, that several Polish medical universities, as well as our Society, have granted him a most prominent Degree *Honoris Causa* and an Honorary Membership.

Forum Nefrologiczne 2013, vol. 6, no 4, 273–276

Key words: Polish Society of Nephrology, honorary members, history of nephrology

Niniejsze opracowanie jest już czwartym w serii rozpoczętej na łamach „Forum Nefrologicznego” w 2013 roku z okazji 30-lecia powołania Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego (PTN) dotyczącej członków honorowych Towarzystwa. Dotychczas ukazały się prace przedstawiające sylwetki polskich nefrologów i osób o znaczącym wpływie na rozwój nefrologii, Profesorów Tadeusza Orłowskiego, Jana Nielubowicza i Zygmunta Hanickiego. Przyszedł czas na przedstawienie pierwszego z zagranicznych członków honorowych PTN, którym jest wybitny niemiecki badacz i lekarz — Profesor August Heidland [1–3].

August Heidland urodził się 30 kwietnia 1929 roku w Gütersloh na terenie Nadrenii Północnej Westfalii w Niemczech. Studia medyczne rozpoczął w 1950 roku. Studiował w Marburgu, Monachium, Freiburgu, Wiedniu i Düsseldorfie. Tutaj w 1957 roku zdał egzamin państwowy i uzyskał dyplom lekarza. W tym samym roku obronił pracę doktorską *summa cum laude*. Bezpośrednio po otrzymaniu dyplomu lekarza rozpoczął pracę w Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu w Würzburgu, którą kierował w tym czasie prof. Ernst Wollheim — jeden z późniejszych liderów niemieckiej nauki o chorobach wewnętrznych. Warto wiedzieć,

▶▶ August
Heidland urodził
się 30 kwietnia
1929 roku
w Gütersloh
w Niemczech ◀◀

Adres do korespondencji:
dr n. med. Janusz Ostrowski
III Oddział Chorób Wewnętrznych
i Nefrologii
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny
ul. Wieniecka 49, 87–800 Wrocławek
tel.: 54 412 96 00, faks: 54 412 96 10
e-mail: ostryjan@poczta.onet.pl

Rycina 1. Profesor August Heidland w swoim gabinecie w Würzburgu (fot. Janusz Ostrowski)

Rycina 2. Profesor August Heidland w czasie Sympozjum Nefrologicznego w Taorminie na Sycylii w 2012 roku; od lewej: prof. Vincenzo Savica, prof. August Heidland, prof. Guido Belinghieri i prof. Garabed Eknoyan (fot. Janusz Ostrowski)

▶▶ Profesor jest autorem bądź współautorem ponad 600 oryginalnych publikacji ◀◀

że Uniwersytet w Würzburgu został założony w 1402 roku, a ośmiu pracujących tam uczonych otrzymało nagrodę Nobla, zaś dalszych pięciu laureatów tej nagrody współpracowało z badaczami z tego Uniwersytetu. Spośród osób pracujących na Uniwersytecie tacy badacze, jak Röntgen, Virchow czy Alzheimer, są znani przez wszystkich lekarzy. W 1966 roku August Heidland uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. W latach 1967–1970 był docentem w Klinice Chorób Wewnętrznych. W roku 1972 roku został Kierownikiem Oddziału Nefrologicznego, a w 1978 roku Kierownikiem Kliniki Nefrologii. W tym samym roku mianowano go pro-

fesorem. Funkcję tę pełnił przez 22 lata, czyli do czasu przejścia na emeryturę. Jednocześnie przez ponad 20 lat pełnił funkcję szefa Kuratorium Dializy i Transplantacji Nerek w Würzburgu (ryc. 1).

Wachlarz zainteresowań naukowych Profesora jest bardzo szeroki. Jeden z podstawowych kierunków podejmowanych przez niego badań stanowiły biochemiczne podstawy przewlekłej niewydolności nerek oraz ważne z epidemiologicznego punktu widzenia problemy dotyczące takich zespołów chorobowych, jak cukrzyca i nadciśnienie tętnicze. Na tym polu współpracował z zespołami prof. Jana Stępińskiego, prof. Stefana Angielskiego i prof. Andrzeja Manitusia z Akademii Medycznej w Gdańsku (obecnie Gdański Uniwersytet Medyczny). Innym kierunkiem badań była patofizjologia końcowych produktów zaawansowanej glikacji (AGE, *advanced glycosylation end-products*) oraz aktywności enzymów proteolitycznych. W tej dziedzinie współpracował z prof. Leszkiem Pączkiem z Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego [4]. Kolejnym tematem pasjonującym Profesora było uszkodzenie genomu, do którego dochodzi w pierwotnych i wtórnych chorobach nerek. W trakcie tych badań zidentyfikowano wiele czynników odpowiedzialnych za powyższe zmiany, wspomniane wcześniej AGE oraz angiotensynę i aldosteron. W tych badaniach ma swój udział kolejny przedstawiciel polskiej nefrologii, doc. Przemysław Rutkowski z Gdańska [5]. Wspólnie z pracownikami Kliniki Nefrologii Akademii Medycznej, a następnie Śląskiego Uniwersytetu Medycznego, kierowanej przez prof. Franciszka Kokota, August Heidland prowadził badania dotyczące wpływu erytropoetyny na układ wewnętrzwydzielniczy w przewlekłej niewydolności nerek. W sumie Profesor jest autorem bądź współautorem ponad 600 oryginalnych publikacji, ponad 20 prac poglądowych i 5 podręczników.

Poza działalnością czysto zawodową, naukową i lekarską, pełnił także wiele innych ważnych funkcji. W latach 1980–1981 był Prezydentem *Gesellschaft für Nephrologie*, a przez następne 13 lat — Sekretarzem Generalnym tego Towarzystwa. Pełnił także funkcję Prezydenta *International Society for Renal Nutrition and Metabolism*. Po przejściu na emeryturę nadal działał w *The German League for the Fight Against Hypertension*, i w *The Würzburg Association for the Fight Against or the Hypertension*

and Renal Disease. Od 2005 roku jest także koordynatorem naukowym *European Union Project EURODAT-LIFE on Overweight and Obesity*. We wrześniu 2013 roku został Członkiem Zarządu Międzynarodowego Towarzystwa Historii Nefrologii (ryc. 2).

Profesor jest osobą, która lubi i lubi, a także potrafi dzielić się swoją wiedzą i umiejętnościami. Warto przypomnieć, że dziesięciu Jego uczniów i współpracowników ukończyło habilitacje, a czterech spośród nich pełni funkcje kierownicze w akademickich ośrodkach uniwersyteckich Niemiec (Frankfurt, Münster i Würzburg), a także w Wiedniu, w Austrii, gdzie szefem był zmarły przedwcześnie w tym roku jeden z najwybitniejszych uczniów Profesora — prof. Walter Hörl, również Członek Honorowy PTN.

W uznaniu wielkich zasług Profesor został uhonorowany wieloma nagrodami. Wśród nich należy wymienić: Medal Ludwika Pasteura przyznany przez Uniwersytet w Strasburgu (Francja), Złoty Medal *Domenico Cotugno* przyznany przez Uniwersytet w Bari we Włoszech, nagrodę *National Kidney Foundation* w Stanach Zjednoczonych, Medal Karola Marcinkowskiego Akademii Medycznej w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Medyczny w Poznaniu), Medal Mikołaja Kopernika przyznany przez Polską Akademię Nauk, Medal Franza Volharda, Medal Tytusa Chałubińskiego przyznany przez Warszawski Uniwersytet Medyczny [6].

Profesor August Heidland jest członkiem honorowym wielu narodowych towarzystw nefrologicznych, między innymi. Republiki Czeskiej, Słowacji, Bułgarii, Węgier, Rumunii, Polski i Włoch, a także doktorem *honoris causa* Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach (1990 r. — wnioskodawca prof. Franciszek Kokot; obecnie Śląski Uniwersytet Medyczny) oraz Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego (2009 r. — wnioskodawca prof. Bolesław Rutkowski) (ryc. 3) i Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (wnioskodawca prof. Leszek Pączek), a także członkiem zagranicznym Polskiej Akademii Nauk. Profesor August Heidland jest również Członkiem Komitetów Redakcyjnych i Rad Naukowych wielu czasopism medycznych, w tym polskich — „Postępów Nauk Medycznych” oraz „Nefrologii i Dializoterapii Polskiej” [7, 8].

Jak już wcześniej podkreślono, bardzo bliskie są związki Profesora Augusta Heidlanda z Polakami i polską nefrologią. Profesor był

Rycina 3. Profesor August Heidland w otoczeniu gości uczestniczących w ceremonii nadania doktoratu *honoris causa* w Gdańsku; od lewej: prof. Zbigniew Zdrojewski, prof. Andrzej Szutowicz, doc. Przemysław Rutkowski, prof. Bolesław Rutkowski, prof. Andrzej Więcek, prof. August Heidland, prof. Władysław Sułowicz, prof. Olgierd Narkiewicz, prof. Stefan Angielski (fot. Gundel Heidland)

Rycina 4. Profesor August Heidland podczas wykładu w czasie VII Kongresu Międzynarodowego Towarzystwa Historii Nefrologii w Toruniu w 2010 roku (fot. Maria Ostrowska)

bardzo częstym gościem w Polsce, do której przybywał na zaproszenie Polskiej Akademii Nauk, Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego oraz wielu uniwersytetów medycznych. Uczestniczył w wielu nefrologicznych konferencjach naukowych, chociażby w Katowicach, Gdańsku czy Toruniu (ryc. 4).

Z kolei w Würzburgu, na zaproszenie Profesora, blisko 20 osób przebywało na dłuższych stażach naukowych oraz jako tak zwany *visiting professor*. Byli traktowani

►► **Profesor August Heidland jest członkiem honorowym wielu narodowych towarzystw nefrologicznych** ◀◀

▶▶ Profesora Augusta Heidlanda należy uznać za wyjątkowego człowieka, doskonałego i dociekliwego badacza oraz prawdziwego przyjaciela Polski, Polaków i polskiej nefrologii ◀◀

Rycina 5. Profesor August Heidland prezentuje w swoim gabinecie zdjęcia licznych współpracowników; Würzburg 2011 rok (fot. Janusz Ostrowski)

niezwykle serdecznie i po przyjacielsku jako pełnoprawni członkowie Jego Zespołu. Można się o tym przekonać, oglądając ściany Jego gabinetu z umieszczonymi na nich zdjęciami wielu polskich nefrologów. Wszystkie niezwykle owocne spotkania miały wielki wpływ na to, że polska nefrologia mogła wypłynąć na szerokie wody europejskie i światowe. Bez cienia wątpliwości Profesora Augusta Heidlanda należy uznać za wyjątkowego człowieka, doskonałego i dociekliwego badacza oraz prawdziwego przyjaciela Polski, Polaków i polskiej nefrologii (ryc. 5).

STRESZCZENIE

W 2013 roku, w którym przypada 30-lecie działalności Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego, rozpoczęliśmy na łamach „Forum Nefrologicznego” cykl publikacji przedstawiających sylwetki Członków Honorowych Towarzystwa — osób wielce zasłużonych dla rozwoju polskiej nefrologii. Dotychczas przedstawiono trzy postacie pochodzące z Polski: Prof. Tadeusza Orłowskiego, Prof. Jana Nielubowicza oraz Prof. Zygmunta Hanickiego. W tym numerze przedstawiamy pierwszego zagranicznego

Członka Honorowego, którym jest pochodzący z Niemiec Kierownik Kliniki Nefrologii Uniwersytetu w Würzburgu — Profesor August Heidland. Profesor ma tak ogromne zasługi dla rozwoju polskiej nefrologii i indywidualnie dla wielu z nas, że kilka uczelni medycznych w Polsce, a także nasze Towarzystwo, nadały Mu zaszczytne tytuły doktora *honoris causa* i Członka Honorowego.

Forum Nefrologiczne 2013, tom 6, nr 4, 273–276

Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Nefrologiczne, członkowie honorowi, historia nefrologii

Piśmiennictwo

1. Ostrowski J., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część I. Prof. dr hab. med. Tadeusz Orłowski. *Forum Nefrol.* 2013; 1: 71–75.
2. Ostrowski J., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część II. Prof. dr hab. med. Jan Nielubowicz. *Forum Nefrol.* 2013; 2: 135–138.
3. Ostrowski J., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część III. Prof. dr hab. med. Zygmunt Hanicki. *Forum Nefrol.* 2013; 3: 203–207.
4. Heidland A., Pączek L. Professor Tadeusz Orłowski — in Memory of a Pioneer in European Nephrology and Transplantation. *Kidney Blood Press. Res.* 2009; 32: 304–306.
5. Schupp N., Stopper H., Rutkowski P. i wsp. Effect of different hemodialysis regimens on genomic damage in end-stage renal failure. *Semin. Nephrol.* 2006; 26: 28–32.
6. Editorial. August Heidland (Würzburg) — recipient of the Franz Volhard Medal. *Nephrol. Dial. Transplant.* 1996; 11: 554.
7. Gruszka B. August Heidland. Doktorzy *Honoris Causa* Śląskiego Uniwersytetu Medycznego. W: Puzio A. (red.). *Słownik medycyny i farmacji Górnego Śląska*. Tom 3. Śląska Akademia Medyczna, Katowice 1997: 210–211.
8. Rutkowski B. Prof. August Heidland doktorem *honoris causa* Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. *Gazeta AMG* 2009; 12: 4–5.